

ДЕРЖАВНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ В РАМКАХ ПЛАНУ UKRAINE FACILITY

STATE DEVELOPMENT STRATEGY WITHIN THE FRAMEWORK OF THE UKRAINE FACILITY PLAN

Тихонова Д.С., к.ю.н.,

доцент кафедри конституційного, адміністративного, екологічного та трудового права

Полтавський юридичний інститут Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

В умовах реалізації комплексного державного розвитку за Планом Ukraine Facility (далі – План), особливої актуальності набуває реалізація євроінтеграції та запровадження за ініціативою ЄС цього плану, для відновлення та розвитку України.

Підготовка Плану здійснювалася Кабінетом міністрів України за координації Міністерства економіки на чолі з Першим віцепрем'єр-міністром – міністром економіки Юлією Свириденко. Робота над Планом велася в співпраці з ЄС, а також в ході консультацій з бізнесом, громадянами, народними депутатами та представниками територіальних громад.

В статті перелічені переваги, які отримає Україна від реалізації Плану, а саме фінансову підтримку; державну реформу в різних секторах; впровадження євроінтеграційних заходів, які дозволять Україні та ЄС більш тісний зв'язок між державами; покращення освіти, охорони здоров'я, удосконалення отримання соціального захисту, для підтримки населення; залучення міжнародних інвестицій, для економічного розвитку; покращення державного управління, а також запобігання корупції; впровадження новітніх технологій, інноваційних рішень та цифрової трансформації; підтримка підприємств, а саме малого та середнього бізнесу; відновлення постраждалих міст, громад, районів тощо, які постраждали в наслідок повномасштабного вторгнення; відновлення культурної спадщини, збереження та відновлення історичних об'єктів, що постраждали; відновлення екосистеми та очищення територій тощо.

Уряд має на меті використовувати План, як інструмент для ретельного визначення пріоритетів та послідовності ключових реформ для підтримки відновлення країни, майбутнього економічного зростання, та визначення напрямку інвестицій, які будуть сприяти економічному та соціальному зростанню та підвищенню стійкості. Прийняття Плану, як документа-основи спростить та покращить адміністрування, вдосконалив ефективність координації та сприятиме євроінтеграції України.

На сьогодні ці аспекти, які передбачені Планом є комплексними і потребують координації між Урядом України та міжнародними партнерами, вони необхідні для України, бо попереду глобальний розвиток нашої держави.

Ключові слова: Ukraine Facility Plan, план Ukraine Facility, відбудова України, державна реформа, фінансова підтримка, євроінтеграція.

In the context of the implementation of comprehensive state development under the Ukraine Facility Plan (Plan), the implementation of Eurointegration and the implementation of this plan at the initiative of the EU, for the recovery of Ukraine, is of particular relevance.

The preparation of the Plan was carried out by the Cabinet of Ministers of Ukraine under the coordination of the Ministry of Economy headed by First Deputy Prime Minister – Minister of Economy Yulia Svyridenko. Work on the Plan was carried out in cooperation with the EU, as well as during consultations with businesses, deputies and territorial communities.

The article lists the benefits that Ukraine will receive from the implementation of the Plan, namely financial support; reforming the state in various fields; Eurointegration will be implemented, which will allow Ukraine and the EU to have a closer connection between the states; improvement of education, health care, improvement of social protection, support of the population; attracting international investments; improvement of public administration, as well as prevention of corruption; introduction of the latest technologies and digitalization; support of enterprises, namely small businesses; restoration of affected cities and communities, which suffered as a result of a full-scale invasion; restoration of cultural heritage, preservation and restoration of damaged historical objects; cleaning of polluted ecosystems and territories etc.

The government aims to use the Plan as a tool for carefully prioritizing and sequencing key reforms to support the country's recovery and identify areas of investment that will promote economic. The adoption of the Plan as a document will simplify administration, improve the effectiveness of coordination and contribute to the Eurointegration of Ukraine.

Today, these aspects provided by the Plan are complex and require coordination between the Government and partners, they are necessary for Ukraine, because the global development of our country is ahead.

Key words: Ukraine Facility Plan, Ukraine Facility plan, reconstruction of Ukraine, state reform, financial support, Eurointegration.

У лютому 2024 року Європейським парламентом було затверджено регламент програми для України «Ukraine Facility» який передбачає три складові фінансової підтримки від Європейського Союзу для відбудови нашої країни протягом 2024–2027 років. 18 березня 2024 року Кабінет Міністрів України затвердив План Ukraine Facility. Це понад сотні реформ у 15 галузях, які уряд та парламент мають виконати протягом наступних зазначених років. У документі міститься понад трьохсот сторінок, на яких описаний широкий перелік необхідних змін. А вже 20 березня 2024 року прем'єр-міністр Денис Шмигаль передав План президентці Єврокомісії Урсулі фон дер Ляєн. Із допису Голови Європейської комісії можна виділити такі важливі слова для України: «Європа вірна своєму слову. Ми продовжимо надавати таке необхідне фінансування і забезпечуватимемо передбачуваність нашому відважному партнеру та претенденту на членство. Плануємо розпочати виплати в березні» [1].

Підготовка Плану відбулася під керівництвом Першого віцепрем'єр-міністра – Міністра економіки України Юлії Свириденко та команди Міністерства економіки України у співпраці з іншими міністерствами та профільними орга-

нами державної влади, також до створення Плану Ukraine Facility були залучені представники бізнесу, громадських організацій, парламенту, а також представники регіонів.

Передбачені цілі Ukraine Facility, серед яких зазначені: 1) підтримка України у відбудові, відновленні, модернізації та поліпшенні сфер життя; 2) підтримка України в євроінтегруванні, бо це необхідно, і є однією із вимог, вступу до ЄС; 3) підтримка України у фінансуванні від держав партнерів, щоб дозволити уряду безперервно надавати публічні послуги; 4) залучення «активних» інвестицій в приватний сектор України для відновлення економіки та її скорішої відбудови; 5) підтримка українського народу та суспільства в цілому, допомагаючи подолати «бар'єри» соціальних наслідків війни.

У Плані Ukraine Facility передбачені такі реформи, які розділені на три блоки, а саме: базові реформи, економічні реформи, ключові сектори. Також підкреслені і крос-секційні напрями, як окремі заходи щодо яких передбачені у всіх розділах, до них відносяться: «зелений» перехід, цифрова трансформація та європейська інтеграція.

Аналізуючи План Ukraine Facility, розглянемо детально зміст: перший блок Базові реформи – створені

для довгострокового, ефективного та швидкого зростання в економіці та зміцнення інституційної спроможності, сюди входить: 1) реформа державного управління, задля професійної державної служби без «кумівства» та корупції; 2) управління державними фінансами, задля скорочення державного боргу, зменшення дефіциту бюджету; 3) судова система, задля справедливого відбору суддів, вдосконалення цифрової судової системи та створення високої довіри інвесторів до держави; 4) боротьба з корупцією та відмиванням грошей, задля швидкого зростання доходів бюджету, запровадिति високий рівень інвестицій, належне виконання Антикорупційної стратегії та створення ефектвної системи боротьби з «відмиванням» коштів.

До другого блоку відносяться Економічні реформи – створені удосконалити прозору та ефективну систему для залучення інвестицій, підтримка малого та середнього бізнесу, проведення економічних реформ для поліпшення бізнес-клімату, сюди входить п'ять напрямків: 1) фінансові ринки, задля створення кращих умов кредитування для бізнесу та покращення міжнародних зв'язків та довіри інвесторів; 2) управління державними активами, задля зменшення тиску на державний бюджет та підвищення доходів; 3) людський капітал, задля розвитку культури та міжнародних зв'язків, для створення конкурентних умов праці, підвищення рівня життя, покращення демографічної ситуації; 4) бізнес-середовище, задля залучення та зростання зовнішніх та внутрішніх інвестицій; 5) децентралізація та регіональна політика, задля посилення спроможності регіонів, вдосконалення прозорості та підзвітності місцевого самоврядування, створення регіонального розвитку, підвищення якості життя в усіх регіонах України.

До третього блоку відносяться Ключові сектори (Секторальний розвиток) – створений для ефективного розвитку на конкретних сферах, зі швидким економічним зростанням, що призведе до активізації багатьох галузей, до них входить: 1) енергетика, задля зміцнення енергетичної безпеки та стійкості, енергетичне та стійке теплопостачання; 2) транспорт, задля вдосконалення та спрощення шляхів для експорту до Європейського Союзу; 3) агропродовольчий сектор, задля розвитку та ефективного регулювання в агросекторі, підтримка агросектору за зразком Європейського Союзу, зростання експорту; 4) критичні матеріали та виробництво, задля забезпечення сталого розвитку сектору критичних матеріалів та сировини, залучення міжнародних інвестицій на прозорому, швидкому та ефективному рівні, до речі Україна має запаси 22 з 34 корисних копалин, які вважаються критичними для Європейського Союзу; 5) промисловість, задля налагодження процедури в наданні/одержанні грантів та пільгових послуг, розроблення програм підтримки фінансування і фокусування на розвитку підприємництва.

Важливо розкрити ще крос-секційні напрямки: 1) «зелений» перехід, задля протидії незаконній вирубці лісів, переробка відходів, протидія промислового забрудненню та поліпшення захисту здоров'я населення України; 2) ІТ (Цифрова трансформація), задля швидкого та захищеного зв'язку, поліпшення цифрової трансформації та розвитку інновацій, взаємодія з цифровим ринком Європейського Союзу, зростання інвестиційного залучення; 3) європейська інтеграція, задля модернізації економіки, залучення іноземних інвестицій та нових технологій, підвищення конкурентоспроможності [2].

Звичайно, щоб отримати зазначену підтримку, Україна має реалізувати свій план з відновлення і євроінтеграції, зі збереженням принципу верховенства права, мають бути збережені права людей, зокрема права осіб, які наділені соціальним статусом та збереження багатопартійної парламентської системи. Звичайно, усі ці умови мають бути виконані, європейською комісією умови регулярно будуть перевірятись, бо виплати за Планом Ukraine Facility

будуть систематично відбуватись за встановленим графіком. За ефективну реалізацію Плану України відповідатиме Національний Координатор.

Аналізуючи обов'язки та права координатора, можна зазначити, що координатор буде виступати в якості єдиного контактного центру для європейської комісії щодо загального впровадження Плану Ukraine Facility, координатор буде також діяти як єдиний зв'язок між українською владою та європейською комісією для загального процесу координації впровадження допомоги Ukraine Facility. Координатор, в своїх повноваженнях, буде здійснювати щомісячний моніторинг з метою відстеження прогресу (звіту) виконання Плану Ukraine Facility. Кабінетом Міністрів України буде схвалено порядок проведення моніторингу виконання Плану Ukraine Facility, який буде обов'язковим для виконання всіма органами державної влади, задіяними в процесі реалізації Плану Ukraine Facility.

Повертаючись до процедури перевірки та звітування, європейська комісія схвалюватиме виділення коштів на основі задовільного прогресу (звіту) виконання Плану Ukraine Facility. Виплати надходитимуть виключно до загального фонду Державного бюджету України. Контроль здійснюватиметься багатьма державними органами, які незалежні від національного координатора та один від одного.

Також з метою ефективного запобігання та виявлення усіх форм корупції та забезпечення прозорості та чесності в урядовій та громадській сферах в Україні існує система антикорупційних органів: 1) Національне антикорупційне бюро займається незалежним розслідуванням корупційних злочинів у високих ешелонах влади; 2) Спеціалізована антикорупційна прокуратура відповідає за здійснення нагляду за додержанням законів під час проведення оперативного-розшукової діяльності досудового розслідування Національним антикорупційним бюро; 3) Національне агентство з питань запобігання корупції забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику; 4) Вищий антикорупційний суд розглядає справи про корупційні правопорушення та винесення справедливих рішень. Ці органи співпрацюють між собою та з іншими відомствами з метою ефективного протидії корупції та забезпечення законності в країні [3, с. 368–369].

Станом на травень 2024 року за словами Першого віцепрем'єр-міністра – міністра економіки України Юлії Свириденко, вже зараз Україна демонструє прогрес у досягненні визначених у Плані реформ – виконано вже 12 індикаторів з 36, передбачених у 2024 році. Загалом до 2027 року маємо виконати 151 індикатор за 69 напрямками реформ. На сьогодні вже отримана в рамках Плану Ukraine Facility фінансова допомога у розмірі 7,9 млрд євро, що дозволило нам фінансувати пріоритетні потреби, такі як виплати пенсій, соціальні виплати та інше. План Ukraine Facility добре сприяє стабілізації економічній та фінансовій ситуації в країні.

Продовжуючи аналіз Плану Ukraine Facility, зазначу що в плані також передбачені реформи, які сприятимуть відновленню, реконструкції та модернізації України. Здебільшого деякі реформи були вже розпочаті до початку повномасштабного вторгнення РФ на територію України. Особлива увага приділяється відновленню пошкодженої інфраструктури, зокрема житла та реконструкцію пошкоджених регіонів, енергетики, медичних закладів, закладів освіти та інших соціальних об'єктів. Програми соціальної допомоги для внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, пенсіонерів та інших груп населення. Реформування системи освіти та охорони здоров'я для їх покращення, для забезпечення мобільності та доступності. Обов'язкове підвищення професійної кваліфікації працівників, розвиток професійного навчання, стажування та перепідго-

товка фахівців. Незважаючи на те, що поточна ситуація, урахувавши безпекові, часові та ресурсні обмеження, не дозволила в повному обсязі провести громадські консультації щодо особливостей реформ, представлених у Плані України, однак значна їх кількість була визначена, обговорена та пріоритезована в рамках демократичних процесів в Україні, включаючи консультації з Верховною Радою та всіма іншими відповідними зацікавленими стейкхолдерами [3, с. 372].

І як зазначено в Плані, що при підготовці самого Плану Ukraine Facility було проведено безліч консультацій, з урахуванням прозорості, доступності та інклюзивності, із залученням широкого кола учасників. Відповідно, для реалізації плідної праці та впровадження загальнодержавного підходу до підготовки Плану Ukraine Facility від 14 липня 2023 року постановою Кабінету Міністрів України № 737 було створено Міжвідомчу робочу групу з питань підготовки плану заходів у рамках реалізації пропозиції Європейської Комісії щодо Регламенту Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу про створення Ukraine Facility. До складу Міжвідомчої робочої групи входять: Перший віце-прем'єр-міністр України – міністр економіки, голова Міжвідомчої робочої групи; Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України, заступник голови Міжвідомчої робочої групи; Віце-прем'єр-міністр з відновлення України – Міністр розвитку громад, тери-

торій та інфраструктури, заступник голови Міжвідомчої робочої групи; Міністр фінансів, заступник голови Міжвідомчої робочої групи; Заступник Міністра економіки, секретар Міжвідомчої робочої групи; Міністр закордонних справ; Міністр юстиції; Міністр Кабінету Міністрів України; Заступник Керівника Офісу Президента України (за згодою); Урядовий уповноважений з питань гендерної політики; Генеральний директор Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України; Виконавчий директор Офісу реформ [4]. Також зазначено в Плані і про те, що Уряд провів ряд консультацій, де залучив багато осіб, саме консультації проходили в декілька етапів, розглядалися основні сфери, які можуть вплинути на економічний розвиток та його зростання, в другому етапі учасники були вже зосереджені на підготовці Плану Ukraine Facility. Робота проходила з такими основними групами: центральні органи виконавчої влади; групи бізнес-сектору; регіональні органи влади; громадянське суспільство; Верховна Рада України; та міжнародне співтовариство.

Отже, підводячи підсумок, можна сказати, що План Ukraine Facility – це рішучий та стійкий курс масштабних державних змін. Ця стратегія передбачає значну фінансову допомогу та євроінтеграцію України. Реалізація Плану Ukraine Facility, має стати потужним інструментом для відбудови та підтримки України, забезпечуючи розвиток та вступ в Європейський Союз.

ЛІТЕРАТУРА

1. Електронний Журнал Forbes Ukraine «ЄС розпочне виплати Україні за програмою на €50 млрд з березня – голова Єврокомісії» URL: <https://forbes.ua/news/es-rozpochne-viplati-ukraini-za-programoyu-na-50-mlrd-z-bereznya-golova-evrokomisii-06022024-19005> (дата звернення: 02.09.2024).
2. План для Ukraine Facility задачі та зміст URL: https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/wp-content/uploads/2024/03/plan-dlya-ukrainefacility_prezentaciya.pdf (дата звернення: 02.09.2024).
3. План для Ukraine Facility 2024-2027 URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/wp-content/uploads/2024/03/plan-ukraine-facility.pdf> (дата звернення: 02.09.2024).
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Міжвідомчої робочої групи з питань підготовки плану заходів у рамках реалізації пропозиції Європейської Комісії щодо Регламенту Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу про створення Українського фонду» Склад колегіального органу, Положення від 14.07.2023 № 737; Додаток до Постанови КМУ від 14.07.2023 № 737 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/737-2023-p#Text> (дата звернення: 02.09.2024).